

Møte i Omsetningsrådet

mandag 23 mars 2026, 10:00 - 11:10

hos Landbruksdirektoratet

Deltakere

Rådsmedlemmer

Björg Tørresdal, Ann Lisbet Brathaug, Anne Berit Aker Hansen, Bjørn Ole Juul-Hansen, Jens Lippestad, Vidar Olsen, Rolf Øyvind Thune, Tor Jacob Solberg, Rolf Gjermund Fjeldheim (vara for Johan Narum), Kristin Taraldsrud Hoff (vara for Gaute Lenvik), Bjørn Gimming

Fraværende: Johan Narum, Gaute Lenvik

Landbruksdirektoratet

Mari Vengnes, Hans Peder Hvide Bang, Jannicke Jensen Myhre, Ida Louise Bjønness, Lars Aage Gulbjørnrud, Ellen Karin Solevåg, Roar R. Lillebergen (Advokatfirmaet Føyen, sak 12/26), Kine Bjørnerud Bergan (Advokatfirmaet Føyen, sak 12/26)

Møteprotokoll

9/26

Godkjenning av innkalling og dagsorden

Beskrivelse

Saksdokumentene er gjort tilgjengelig i styreportalen Admincontrol.

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Innkalling og dagsorden godkjennes.

10/26

Godkjenning av protokoll fra forrige møte

Beskrivelse

Protokollen fra møtet 9. februar 2026 er elektronisk signert av samtlige møtedeltakere i rådet.

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Protokollen fra møtet 9. februar 2026 godkjennes.

 Protokoll_Møte i Omsetningsrådet_090226.pdf

11/26

Orientering om markedssituasjonen

Beskrivelse

Det ble gitt følgende orienteringer fra markedsregulatorene:

• Korn	Jens Lippestad
• Kjøtt og egg	Rolf Gjermund Fjeldheim
• Melk	Rolf Øyvind Thune

Presentasjonene er lagt ut i styreportalen Admincontrol.

Vedtak

Presentasjonene fra markedsregulatorene tas til orientering.

12/26

Alle - Oppdatering av prosedyre for hastevedtak

Beskrivelse

Revisjon av hasteprosedyre fra 2010 som tas inn i instruks om saksbehandling av 11. desember 2021. Saken ble utsatt både 10. november 2025 og 9. februar 2026.

Forslag til vedtak

I Instruks vedtatt av Omsetningsrådet om generell saksbehandling, inhabilitet, taushetsplikt og håndtering av konkurransesensitiv informasjon i rådet 11. desember 2021 punkt 1, vedtas nytt fjerde ledd:

"Leder, i samarbeid med sekretariatet beslutter når hasteprosedyre skal benyttes. Sekretariatet varsler medlemmene om at vedtak etter hasteprosedyre skal benyttes. Varsel sendes på e-post og SMS. Varselet skal inneholde informasjon om hva saken gjelder og når møtet planlegges avholdt. Medlemmene skal varsle sekretariat så raskt som mulig om de kan møte fysisk på sekretariatets kontorsted, delta via telekommunikasjon, eller er forhindret på det foreslåtte tidspunkt. Hvis et medlem er forhindret fra å møte, kontakter sekretariatet varamedlemmet for å avklare deltakelse. Sekretariatet sender saksdokumentene til medlemmene minst ett døgn før møtet."

Møtebehandling

Bjørn Gimming foreslo følgende tillegg til sekretariatets forslag til vedtak:

"Sekretariatet finner et møtetidspunkt hvor Rådet kan være beslutningsdyktig og hvor jordbrukets flertall er ivaretatt".

Gimming ga følgende begrunnelse for forslaget:

"Omsetningsrådet deler ikke sekretariatets syn på forståelsen av omsetningsloven. Jordbruket har etter omsetningsloven § 2 flertall i Omsetningsrådet og slik har det vært siden den første omsetningsloven fra 1930. Det faktum at rådet etter § 3 er vedtaksført med 6 medlemmer endrer ikke dette. Det er intet rettslig hinder for at jordbrukets flertall ivaretas også i hastesaker, så fremt dette er mulig innen de tidsrammer som er nødvendig for å fatte et vedtak. Den direkte årsaken til dette er at det er jordbruket som har ansvar for markedsreguleringen, noe Stortinget har gjort en rekke ganger. En lovtolkning i samsvar med dette er derfor forenlig med selv formålet for loven. Dersom det skulle vises seg å ikke være mulig å samle rådet på en måte som ivaretar jordbrukets flertall, skal møtet likevel avholdes uten jordbrukets flertall. Ny behandling av saken kan i så fall kreves så snart det lar seg gjøre å samle rådet. Det foreslåtte tillegget er derfor ikke absolutt, det går ikke lenger enn til å omfatte de tilfeller hvor det er mulig å sikre jordbrukets flertall. Sekretariatets uro for handlingslammelse i en slik situasjon, er derfor ikke reell. Omsetningsrådets forståelse av loven er også i samsvar med den forståelsen professor Eivind Smith har kommet til, på grunnlag av hans betenkning som er vedlagt saken."

Leder Bjørg Tørresdal foreslo å sette Gimmings forslag opp mot sekretariatets forslag til vedtak. Bjørn Gimming, Tor Jacob Solberg, Rolf Gjermund Fjeldheim, Rolf Øyvind Thune, Jens Lippestad, Kristin Hoff og Anne Berit Aker Hansen stemte for Gimmings forslag. Bjørg Tørresdal, Ann Lisbet Brathaug, Vidar Olsen og Bjørn-Ole Juul-Hansen stemte for sekretariatets forslag. Gimmings forslag ble dermed vedtatt, med 7 mot 4 stemmer.

Vedtak

I Instruks vedtatt av Omsetningsrådet om generell saksbehandling, inhabilitet, taushetsplikt og håndtering av konkurransesensitiv informasjon i rådet 11. desember 2021 punkt 1, vedtas nytt fjerde ledd:

"Leder, i samarbeid med sekretariatet beslutter når hasteprosedyre skal benyttes. Sekretariatet varsler medlemmene om at vedtak etter hasteprosedyre skal benyttes. Varsel sendes på e-post og SMS. Varselet skal inneholde informasjon om hva saken gjelder og når møtet planlegges avholdt. Sekretariatet finner et møtetidspunkt hvor Rådet kan være beslutningsdyktig og hvor jordbrukets flertall er ivaretatt. Medlemmene skal varsle sekretariat så raskt som mulig om de kan møte fysisk på sekretariatets kontorsted, delta via telekommunikasjon, eller er forhindret på det foreslåtte tidspunkt. Hvis et medlem er forhindret fra å møte, kontakter sekretariatet varamedlemmet for å avklare deltakelse. Sekretariatet sender saksdokumentene til medlemmene minst ett døgn før møtet."

 Sak 012-26 - Innstilling- Alle - Oppdatering av prosedyre for hastevedtak.pdf

 Sak 012-26 - Vedlegg 1 - Sak 47-10 Hasteprosedyre av 8. juni 2010.pdf

 Sak 012-26 - Vedlegg 2 - Føyen - Vurdering av ny instruks for hastesaker 30.01.2026.pdf

13/26

Kjøtt - Regnskap for tilskudd til økt slakting av kalv av storfe 2025

Beskrivelse

Landbruksdirektoratet orienterer om regnskapet for tilskudd til produsenter og slakterier som gjennomfører tiltak om økt slakting av kalv av storfe i 2025.

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Omsetningsrådet tar saken til orientering.

 Sak 013-26 - Innstilling - Kjøtt - Regnskap for tilskudd til økt slakting av kalv av storfe 2025.pdf

 Sak 013-26 - Vedlegg 1 - Regnskap 2025 - Oversikt over kalver og tilskudd per slakteri per måned.pdf

14/26

Korn - Vedtaksbrev Speed Breeding

Beskrivelse

Landbruksdirektoratet orienterer om tilskuddsbrevet for midlene til speed breeding-anlegg hos Graminor.

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Omsetningsrådet tar tilskuddsbrevet til orientering.

 Sak 014-26 - Innstilling - Korn - Tilskuddsbrev for speed breeding-anlegg hos Graminor.pdf

 Sak 014-26 - Vedlegg 1 - Signert tilskuddsbrev, speed breeding.pdf

15/26

Alle - Om kravet til revisorattest på bevilgningsoppgaver

Beskrivelse

Landbruksdirektoratet foreslår å delegere avgjørelsesmyndighet til sekretariatet knyttet til typen revisoroppdrag som bør utføres på bevilgningsoppgaver. Vedtaket tas inn i delegasjonsreglementet.

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

1. Ifølge markedsreguleringsforskriften § 3-2 (Administrative oppgaver hos markedsregulator) femte ledd skal bevilgningsoppgaver fra markedsregulator være attestert av statsautorisert revisor, med mindre annet er bestemt. Krav til bevilgningsoppgave og revisjon fastsettes av Omsetningsrådet.

Landbruksdirektoratet som sekretariat for rådet delegeres avgjørelsesmyndighet til å bestemme hvilken type oppdrag revisor skal utføre, etter § 3-2 femte ledd, herunder nærmere krav til bevilgningsoppgave og revisjon.

Dette samme gjelder for revisoroppdrag i forbindelse med kontroll av andre aktører enn markedsregulator etter markedsreguleringsforskriften § 7-3 (Opplysningsplikt og kontroll).

2. Ovennevnte delegasjonsvedtak andre og tredje ledd kan tas inn i Omsetningsrådets delegasjonsreglement av 22. juni 2020 som et nytt punkt 19, med overskrift «Revisjonsoppdrag».
3. Punkt 3 Prosedyre, første avsnitt i Retningslinjer om anvendelse av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet, endres til:

«Budsjett for anvendelse av midler fra omsetningsavgiften fastsettes av Omsetningsrådet etter

forslag fra den produsentorganisasjon som representerer vedkommende avgiftsbelagte produktgruppe - henholdsvis Tine SA, Nortura SA og Felleskjøpet Agri SA. Opplysningskontoret for frukt og grønt, Norges Birøkerlag og Stiftelsen Norsk Mat sender sine budsjettforslag direkte til Omsetningsrådet. Opplysningskontoret for egg og kjøtt og Animalia AS sender sitt budsjettforslag for tiltak som gjelder fjørfekjøtt direkte til Omsetningsrådet.»

4. Punkt 3 Prosedyre, fjerde avsnitt i Retningslinjer om anvendelse av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet, endres til:

«Rapport og regnskap for anvendelse av midler i henhold til disse bestemmelsene skal sendes Omsetningsrådet innen 1. mars påfølgende år. Landbruksdirektoratet avgjør hvilken form for revisorkontroll regnskapet skal underlegges.»

 Sak 015-26 - Innstilling - Alle - Om kravet til revisorattest på bevilgningsoppgaver.pdf

Saksnr.: 12/26	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 23.03.2026	Tittel: Oppdatering av prosedyre for hastevedtak	Saksnr.: 25/52495 - 7

Beskrivelse

Omsetningsrådet vedtok en prosedyre for hastevedtak i møte 8. juni 2010 (sak 47/10). Prosedyren er vedlagt. Siden prosedyren ble vedtatt har det skjedd endringer som gjør at prosedyren bør oppdateres. Det er vedtatt «Instruks for Omsetningsrådet, Instruks vedtatt av Omsetningsrådet om generell saksbehandling, inhabilitet, taushetsplikt og håndtering av konkurransesensitiv informasjon i rådet» 11. desember 2021. Landbruksdirektoratet som sekretariat for rådet foreslår at en oppdatert prosedyre for hastevedtak tas inn i instruksen punkt 1 med nytt fjerde ledd og som er i samsvar med loven.

Hjemmel

Lov 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 3

Forutsetninger

Vedlegg

- Prosedyre for hastevedtak, protokoll fra møte 8. juni 2010 (sak 47/10)
- Notat fra Advokatfirmaet Føyen 30. januar 2026
- Notat fra Eivind Smith 11. februar 2026

Forslag til vedtak

I Instruks vedtatt av Omsetningsrådet om generell saksbehandling, inhabilitet, taushetsplikt og håndtering av konkurransesensitiv informasjon i rådet 11. desember 2021 punkt 1, vedtas nytt fjerde ledd:

«Leder, i samarbeid med sekretariatet beslutter når hasteprosedyre skal benyttes. Sekretariatet varsler medlemmene om at vedtak etter hasteprosedyre skal benyttes. Varsel sendes på e-post og SMS. Varselet skal inneholde informasjon om hva saken gjelder og når møtet planlegges avholdt. Medlemmene skal varsle sekretariat så raskt som mulig om de kan møte fysisk på sekretariatets kontorsted, delta via telekommunikasjon, eller er forhindret på det foreslåtte tidspunkt. Hvis et medlem er forhindret fra å møte, kontakter sekretariatet varamedlemmet for å avklare deltakelse. Sekretariatet sender saksdokumentene til medlemmene minst ett døgn før møtet.»

Oppdatering av prosedyre for hastevedtak

Innstilling

Omsetningsrådet vedtok en prosedyre for hastevedtak i møte 8. juni 2010 (sak 47/10). Prosedyren er vedlagt. Siden prosedyren ble vedtatt har det skjedd endringer som gjør at prosedyren bør oppdateres. Det er også siden den gang vedtatt «Instruks for Omsetningsrådet, Instruks vedtatt av Omsetningsrådet om generell saksbehandling, inhabilitet, taushetsplikt og håndtering av konkurransesensitiv informasjon i rådet» 11. desember 2021, (endret senest 3. mars 2021.). Landbruksdirektoratet som sekretariat for rådet foreslår at en oppdatert prosedyre for hastevedtak tas inn i instruksen som et nytt punkt 1 fjerde ledd.

Generelt er det ikke store forskjeller når det gjelder prosedyre for innkalling til ordinært møte som fremgår av omsetningsloven § 3, instruksen punkt 1, og prosedyren for hastevedtak.

Den viktigste forskjellen mellom hasteprosedyren og instruksen er saksdokumentene i hasteprosedyren skal sendes minst ett døgn før møtet, mens dokumentene ifølge instruksen for ordinære møter skal sendes senest en uke før møtet.

Hasteprosedyren inneholder også en spesiell regel i punkt 5. Det heter her at «Hvis rådet ikke kan stille fulltallig, men er beslutningsdyktig, besørger leder at vedtak som fattes viderefører prinsippet om at jordbruket har flertall.» Denne regelen fraviker fra instruksen for ordinære møter, og har heller ikke noe grunnlag i loven. I omsetningsloven § 3 heter det at

«Departementet oppnemner leiar og nestleiar. Rådet er vedtaksført når 6 medlemmer møter. Millom dei må vera leiaren eller nestleiaren.

Alle vedtak vert gjort med vanleg fleirtal. Står røystene likt, er røysta til leiaren avgjerande.»

Prosedyren må være i samsvar med loven. Loven må tolkes slik at den gir en uttømmende regulering når det gjelder deltakelse og stemmeregler. Leder av rådet har dermed ikke myndighet til å bestemme hvem i rådet som kan delta i møte og stemme i saken som er forelagt rådet. Direktoratet foreslår på dette grunnlag å fjerne regelen «Hvis rådet ikke kan stille fulltallig, men er beslutningsdyktig, besørger leder at vedtak som fattes viderefører prinsippet om at jordbruket har flertall.»

Direktoratet foreslår at den oppdaterte hastevedtak prosedyren innlemmes i instruksen ved at punkt 1. endres med ett nytt fjerde ledd slik (se endring i kursiv):

«1. Omsetningsrådets saksbehandling

Omsetningsrådet er et offentlig kollegialt forvaltningsorgan med særlig uavhengig stilling. For rådets saksbehandling gjelder forvaltningslovens regler med de unntak som følger av omsetningsloven jf. markedsreguleringsforskriften § 7-2.

Rådets leder skal sørge for behandling av aktuelle saker som hører inn under rådet, kalle inn til rådsmøter og lede rådsbehandlingen. Ved leders forfall skal nestleder lede rådsbehandlingen.

Saksdokumentene skal som regel sendes rådets medlemmer senest en uke før møtet. Dagsordenen gjøres offentlig tilgjengelig umiddelbart etter at den er sendt til rådsmedlemmene.

Rådet fatter vedtak og beslutninger i møte. Møtene kan avholdes fysisk eller via telekommunikasjon. Rådet er vedtaksført når 6 medlemmer møter, hvorav minst en er leder eller nestleder.

Leder, i samarbeid med sekretariatet beslutter når hasteprosedyre skal benyttes. Sekretariatet varsler medlemmene om at vedtak etter hasteprosedyre skal benyttes. Varsel sendes på e-post og SMS. Varselet skal inneholde informasjon om hva saken gjelder og når møtet planlegges avholdt. Medlemmene skal varsle sekretariat så raskt som mulig om de kan møte fysisk på sekretariatets kontorsted, delta via telekommunikasjon, eller er forhindret på det foreslåtte tidspunkt. Hvis et medlem er forhindret fra å møte, kontakter sekretariatet varamedlemmet for å avklare deltakelse. Sekretariatet sender saksdokumentene til medlemmene minst ett døgn før møtet.

[...]

Tidligere behandling av saken og Norges Bondelags forslag til vedtak

Saken har tidligere vært til behandling i Omsetningsrådets møte 10. november 2025. Forut for møte foreslo Norges Bondelag v/Bjørn Gimming i e-post av 9. november 2025 at også følgende setning inntas i et nytt fjerde ledd i instruksen:

«Sekretariatet finner et møtetidspunkt hvor Rådet kan være beslutningsdyktig og hvor jordbrukets flertall er ivaretatt.»

Forslaget medførte at Omsetningsrådet valgte å utsette saken. Det ble bestemt at det skulle gjøres en vurdering om lovligheten av det foreslåtte tillegget fra Norges Bondelag v/Bjørn Gimming, om nødvendig med ekstern bistand.

Før saken på ny skulle opp i rådet 9. februar 2026 innhentet Landbruksdirektoratet en betenkning fra Advokatfirmaet Føyen. Føyen har tidligere bistått Landbruksdirektoratet med utformingen av gjeldende instruks «Instruks for Omsetningsrådet, Instruks vedtatt av Omsetningsrådet om generell saksbehandling, inhabilitet, taushetsplikt og håndtering av konkurransesensitiv informasjon i rådet»

I notat av 30. januar 2026 konkluderer Føyen:

«Vår konklusjon: Det er ikke adgang til å vedta en instruks i tråd med Norges Bondelags forslag. Representasjonskravet i omsetningsloven § 2 påvirker ikke kravet til vedtaksførhet i § 3.»

Omsetningsrådet besluttet i møte 9. februar 2026 å utsette saken på nytt med begrunnelse at rådet skulle få anledning til å sette seg bedre inn i Føyens notat.

Norges Bondelag v/Bjørn Gimming har etter dette sendt en juridisk betenkning om saken til Landbruksdirektoratet utført av Eivind Smith datert 11. februar 2026 (se vedlegg). Han skriver:

«Spørsmålet blir derfor om det er noe i 2010-instruksen eller i Bondelagets forslag som strir mot omsetningslovens bestemmelse om vedtaksførhet. Svaret er nei.

Forslaget tar uttrykkelig forbehold på dette punkt. Ellers går det utelukkende ut på å pålegge sekretariatet (direktoratet) å finne «et møtetidspunkt hvor Rådet kan være beslutningsdyktig og hvor jordbrukets flertall er ivaretatt». Derfor kan en «naturlig språklig forståelse» (s. 3) vanskelig gi noe annet resultat enn at det *supplerer* lovbestemmelsen om vedtaksførhet med

en praktisk forholdsregel om at Sekretariatet skal beramme møter om hastevedtak på en slik måte at deltakelsen ivaretar hensynet til jordbrukets flertall.

Et slikt supplement stemmer med at loven helt siden 1936 har fastholdt at representanter for fag- og samvirkeorganisasjonene, på den ene side, og for handel, forbrukere mv., på den andre siden, skal ha flertall i rådet; om begrunnelsen nøyer jeg meg her med å vise til det advokatfirmaet skriver. Det er ingen grunn til å hevde at en slik regel om *saksbehandlingen* innfører noe annet krav for vedtaksførhet enn det som følger av loven selv.

Ettersom møtene i vår tid kan holdes med både fysisk og elektronisk deltakelse, kan det heller ikke være uoverstigelig vanskelig å beramme møter i samsvar med forslaget. Dette vil bidra til å ivareta intensjonen bak lovbestemmelsen om rådets sammensetning.

(...)

3) Konklusjon

På denne bakgrunn er min entydige konklusjon:

Bondelagets forslag reiser ikke noe problem i forhold til lovbestemmelsen om «vedtaksførhet».

Det heller ikke noe annet i Bondelagets forslag som står i strid med loven.»

Landbruksdirektoratets vurdering

Etter direktoratets syn er det gode grunner for at gjeldende instruks, og Bondelagets forslag, er ulovlig og dermed ugyldig. Som Føyen fremholder vil en slik instruks som Bondelaget foreslår også være problematisk fordi den kan gjøre rådet handlingslammet i en situasjon hvor rådet har behov for å ta en rask beslutning. Det vises til følgende avsnitt i Føyens notat på side 3 og side 5:

«En naturlig språklig forståelse av ordlyden i § 3, taler for at gyldige vedtak kan fattes av flertallet når seks av Omsetningsrådets medlemmer møter, under forutsetning av at leder og nestleder møter. Ut over dette fremgår det ikke noe ytterligere om vedtaksførhet i § 3. Dersom omsetningsloven skal åpne for at Omsetningsrådet kan fastsette instruks som sikrer jordbruket flertall, innebærer det at § 3 må tolkes slik at Omsetningsrådet har hjemmel til å utvide kravene til vedtaksførhet. En slik tolkning er i strid med en naturlig forståelse av ordlyden i lovbestemmelsen. I realiteten innebærer det at Omsetningsrådet ikke vil være vedtaksføre i de tilfeller som følger av loven.»

(...)

«Konsekvensen av Norges Bondelags forslag er også at den spesifikke sammensetningen av rådet for å kunne fatte vedtak i hastesaker, øker risikoen for at rådet blir handlingslammet i situasjoner som krever umiddelbar inngripen (herunder funksjonaliteten til rådet). En instruks som i prinsippet kan gjøre Omsetningsrådet mindre beslutningsdyktig enn det lovgiver har bestemt, vil kreve en særskilt tungtveiende begrunnelse og en klar hjemmel. Etter vårt syn foreligger ingen slik hjemmel.»

Landbruksdirektoratet fastholder sitt forslag til vedtak.

Saksnr.: 13/26	Sektor: Kjøtt	Styre/råd: OR
Behandling: 23.03.2026	Tittel: Kjøtt - Regnskap for tilskudd til økt slakting av kalv av storfe 2025	Saksnr.: 24/74021 - 13

Beskrivelse

I Omsetningsrådets møte 24. oktober 2024 ble det vedtatt tilskudd til produsenter og slakterier som gjennomfører tiltak om økt slakting av kalv av storfe for perioden januar – april 2025.

Landbruksdirektoratet fikk i oppgave å behandle søknader og utbetale tilskudd til slakteriene, som skulle videreformidle tilskudd til produsentene.

Dette er en sammenstilt orientering om de vedtakene Landbruksdirektoratet har fattet for kalvene som er slaktet under tiltaket i 2025.

Det ble totalt utbetalt 7 136 500 kroner, hvorav 4 688 500 kroner er tilskudd til produsenter og 2 448 000 kroner er tilskudd til slakterier. Antallet kalver det er gitt tilskudd for er 2 040 kalver.

Hjemmel

Forskrift 24. oktober 2024 nr. 2637 om tilskudd til produsenter og slakterier som gjennomfører tiltak om økt slakting av kalv av storfe i 2025

Forutsetninger

Vedlegg

Oversikt fra Landbruksdirektoratet over kalver og tilskudd per slakteri per måned

Forslag til vedtak

Omsetningsrådet tar saken til orientering.

Kjøtt - Regnskap for tilskudd til økt slaktning av kalv av storfe 2025

Tilskudd til produsenter og slakterier som gjennomfører tiltak om økt slaktning av kalv av storfe i 2025 ble vedtatt av Omsetningsrådet 24. oktober 2024, ref. sak 83/24.

Landbruksdirektoratet fikk i oppgave å behandle søknadene og utbetale tilskudd til slakteriene. Slakteriene skulle videreformidle tilskuddet til produsentene. Landbruksdirektoratet sine vedtak er omfattende, siden alle tilskuddsmottakere er nevnt. Vi har derfor valgt å orientere Omsetningsrådet om vedtakene som er fattet i 2025 gjennom denne sammenstillingen. En tilsvarende sammenstilling ble lagt frem da tiltaket ble gjennomført i 2023 og 2024.

Tiltaket gjaldt i perioden januar – april 2025. For å unngå forskyvning av leveranser til etter telledato 1. mars, var tilskuddet til produsentene på 2 500 kroner per kalv i januar og februar, mens det i mars og april var på 2 000 kroner per kalv. Tilskuddet til slakteriene var 1 200 kroner per kalv i hele perioden.

Landbruksdirektoratet har mottatt søknader fra totalt ti slakterier for 2025. Det er søkt om tilskudd for 2 042 kalver, og det er gitt tilskudd for 2 040 av kalvene. De to kalvene som det ikke er gitt tilskudd for har blitt avslått på grunn av at alderen har vært utenfor alderskriteriet på 182—280 dager eller manglende dokumentasjon. Det er utbetalt 7 136 500 kroner for kalvene, hvorav 4 688 500 kroner er tilskudd til produsenter og 2 448 000 kroner er tilskudd til slakterier.

Tiltaket hadde som målsetting å ta ut inntil 5 000 kalver. Rammen var fordelt mellom Nortura og uavhengige slakterier med en fordeling på hhv. 3500 og 1 500 kalver. Landbruksdirektoratet mottok fordeling mellom de ulike uavhengige slakteriene fra KLF. Siden det er gitt tilskudd for 2 040 kalver, er 40,8 prosent av rammen på 5 000 kalver benyttet.

Tabellen nedenfor viser hvor mange kalver det er gitt tilskudd for og fordeling mellom de uavhengige og Nortura per måned og totalt for 2025.

Antall kalver det ble gitt tilskudd for samt utbetalt beløp i 2025 (i kroner)

	Slakteri	Kalver	Tilskudd produsent	Tilskudd slakteri	Totalt
Januar	Uavhengige	93	232 500	111 600	344 100
	Nortura	624	1 560 000	748 800	2 308 800
	Totalt	717	1 792 500	860 400	2 652 900
Februar	Uavhengige	53	132 500	63 600	196 100
	Nortura	447	1 117 500	536 400	1 653 900
	Totalt	500	1 250 000	600 000	1 850 000
Mars	Uavhengige	44	88 000	52 800	140 800
	Nortura	284	568 000	340 800	908 800
	Totalt	328	656 000	393 600	1 049 600
April	Uavhengige	84	168 000	100 800	268 800
	Nortura	411	822 000	493 200	1 315 200
	Totalt	495	990 000	594 000	1 584 000
Hele perioden	Uavhengige	274	621 000	328 800	949 800
	Nortura	1 766	4 067 500	2 119 200	6 186 700
	Totalt	2 040	4 688 500	2 448 000	7 136 500

Som vedlegg til saken følger en mer detaljert oversikt over antall kalver og tilskudd per slakteri per måned.

Landbruksdirektoratet

Landbruksdirektoratet legger saken frem for Omsetningsrådet til orientering.

Saksnr.: 14/26	Sektor: Korn	Styre/råd: OR
Behandling: 23.03.2026	Tittel: Tilskuddsbrev for speed breeding-anlegg hos Graminor	Saksnr.: 25/43765 - 10

Beskrivelse

Omsetningsrådet vedtok i møte 8. desember 2025 sak 93/25 å bevilge inntil 15. mill. kroner fra fondet for korn til etablering av et speed breeding-anlegg hos Graminor AS.

Vedtaket punkt 3 lyder:

«Omsetningsrådet gir Landbruksdirektoratet fullmakt til å fastsette de nærmere betingelsene for tildeling og utbetaling av tilskuddet, utforme tilskuddsbrev og eventuell avtale, jf. omsetningsloven § 3 femte ledd. Betingelsene skal utformes innenfor de føringer Omsetningsrådet har gitt i behandlingen av denne saken og ellers begrense seg til forhold av teknisk og praktisk karakter som sørger for forsvarlig tilskuddsforvaltning.»

Avslutningsvis i saksinnstillingen står det at «Tilskuddsbrev og eventuell avtale vil bli lagt frem for Omsetningsrådet i en orienteringssak.».

Tilskuddsbrevet er oversendt Felleskjøpet Agri SA den 2. mars 2026.

Landbruksdirektoratet legger frem tilskuddsbrevet for Omsetningsrådet til orientering.

Hjemmel

Forutsetninger

Vedlegg

Brev fra Landbruksdirektoratet av 2. mars 2026 til Felleskjøpet Agri SA om tilskudd til speed breeding-anlegg hos Graminor AS

Forslag til vedtak

Omsetningsrådet tar tilskuddsbrevet til orientering.

Tilskuddsbrev for speed breeding-anlegg hos Graminor

Bakgrunn

Omsetningsrådet vedtok i møte 8. desember 2025 sak 93/25 å bevilge inntil 15. mill. kroner fra fondet for korn til etablering av et speed breeding-anlegg hos Graminor AS.

Vedtaket punkt 3 lyder:

«Omsetningsrådet gir Landbruksdirektoratet fullmakt til å fastsette de nærmere betingelsene for tildeling og utbetaling av tilskuddet, utforme tilskuddsbrev og eventuell avtale, jf. omsetningsloven § 3 femte ledd. Betingelsene skal utformes innenfor de føringer Omsetningsrådet har gitt i behandlingen av denne saken og ellers begrense seg til forhold av teknisk og praktisk karakter som sørger for forsvarlig tilskuddsforvaltning.»

Avslutningsvis i saksinnstillingen står det at «Tilskuddsbrev og eventuell avtale vil bli lagt frem for Omsetningsrådet i en orienterings sak.».

Tilskuddsbrevet er oversendt Felleskjøpet Agri SA den 2. mars 2026.

Landbruksdirektoratet legger frem tilskuddsbrevet for Omsetningsrådet til orientering.

Saksnr.: 15/26	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 23.03.2026	Tittel: Om kravet til revisorattest på bevilgningsoppgaver	Saksnr.: 26/27867 - 1

Beskrivelse

Markedsreguleringsforskriften § 3-2 slår fast at «Bevilgningsoppgaver skal være attestert av statsautorisert revisor, med mindre annet er bestemt». Denne bestemmelsen har stått i forskriften siden 8. juni 2010.

En gjennomgang av revisoroppgavene Landbruksdirektoratet mottar knyttet til bevilgninger fra Omsetningsrådet viser at flere av dem refererer til en oppdragstype som etter definisjonen ikke er å anse som attestasjon. Gjennomgangen viser også at andre oppdragstyper enn attestasjoner kan være tilstrekkelig og formålstjenlig for sitt bruk.

Det foreslås at Landbruksdirektoratet får delegert myndighet til å bestemme behovet for revisjon av bevilgningsoppgaver knyttet til Omsetningsrådets ordninger.

Hjemmel

Lov 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror (omsetningsloven) § 3 femte ledd.

Forskrift 22. oktober 2008 nr.1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 3-2 femte ledd og § 7-3.

Reglement for delegering av myndighet fra Omsetningsrådet til Landbruksdirektoratet som sekretariat for rådet av 22. juni 2020.

Retningslinjen om anvendelse av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet av 21. desember 2020

Forutsetninger

Vedlegg

Forslag til vedtak

1. Ifølge markedsreguleringsforskriften § 3-2 (Administrative oppgaver hos markedsregulator) femte ledd skal bevilgningsoppgaver fra markedsregulator være attestert av statsautorisert revisor, med mindre annet er bestemt. Krav til bevilgningsoppgave og revisjon fastsettes av Omsetningsrådet.

Landbruksdirektoratet som sekretariat for rådet delegeres avgjørelsesmyndighet til å bestemme hvilken type oppdrag revisor skal utføre, etter § 3-2 femte ledd, herunder nærmere krav til bevilgningsoppgave og revisjon.

Dette samme gjelder for revisoroppdrag i forbindelse med kontroll av andre aktører enn markedsregulator etter markedsreguleringsforskriften § 7-3 (Opplysningsplikt og kontroll).

2. Ovennevnte delegasjonsvedtak andre og tredje ledd kan tas inn i Omsetningsrådets delegasjonsrelement av 22. juni 2020 som et nytt punkt 19, med overskrift «Revisjonsoppdrag».

3. Punkt 3 Prosedyre, første avsnitt i Retningslinjer om anvendelse av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet, endres til:

«Budsjett for anvendelse av midler fra omsetningsavgiften fastsettes av Omsetningsrådet etter forslag fra den produsentorganisasjon som representerer vedkommende avgiftsbelagte produktgruppe - henholdsvis Tine SA, Nortura SA og Felleskjøpet Agri SA. Opplysningskontoret for frukt og grønt, Norges Birøkerlag og Stiftelsen Norsk Mat sender sine budsjettforslag direkte til Omsetningsrådet. Opplysningskontoret for egg og kjøtt og Animalia AS sender sitt budsjettforslag for tiltak som gjelder fjørfekjøtt direkte til Omsetningsrådet.»

4. Punkt 3 Prosedyre, fjerde avsnitt i Retningslinjer om anvendelse av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet, endres til:

«Rapport og regnskap for anvendelse av midler i henhold til disse bestemmelsene skal sendes Omsetningsrådet innen 1. mars påfølgende år. Landbruksdirektoratet avgjør hvilken form for revisorkontroll regnskapet skal underlegges.»

Om kravet til revisorattest på bevilgningsoppgaver

Innledning

Seksjon ekstern kontroll (SEK) i Landbruksdirektoratet gjorde våren 2025 en kontroll av ordningen prisgevinst i reguleringslagringen innenfor sektorene kjøtt og melk, med tilhørende regelverk. I den forbindelse undersøkte de revisorbekreftelser direktoratet har mottatt knyttet til prisgevinstordningen. SEK opplyste oss om at flere av bekreftelsene viste til oppdragsdefinisjoner som etter dagens revisjonsstandarder ikke er å anse som attestasjonsoppdrag. På bakgrunn av dette har vi gjort en gjennomgang av revisorbekreftelsene vi har mottatt de seneste årene.

Følgende står i forskrift om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 3 - 2 femte ledd:

«Bevilgningsoppgaver skal være attestert av statsautorisert revisor, med mindre annet er bestemt. Krav til bevilgningsoppgave og revisjon fastsettes av Omsetningsrådet. Oppgaver som er basert på andre revisorattesterte oppgaver trenger ikke egen revisorattestering.»

Gjennomgangen av revisjonsbekreftelsene viser at flesteparten refererer til internasjonal standard for beslektede tjenester (ISRS) 4400 *Oppdrag om avtalte kontrollhandlinger*. Etter definisjonen er ikke dette å anse som et attestasjonsoppdrag. Vi vil i det videre se nærmere på ulike former for revisoroppdrag og vurdere hva som er ønskelig å motta for Landbruksdirektoratet i kontrollarbeidet med Omsetningsrådets bevilgninger. Det vises i denne forbindelse til markedsreguleringsforskriften § 7-3 som sier at:

«Omsetningsrådet kan kreve de opplysninger og den dokumentasjon som er nødvendig for å behandle søknader, utøve kontroll og forvalte markedsreguleringsordningene på en tilfredsstillende måte. Regnskapsopplysninger kan kreves attestert av revisor. Det kan også kreves sammenstilling av opplysninger.

Omsetningsrådet fører kontroll med at bestemmelsene i denne forskrift med tilhørende regelverk blir overholdt og kan herunder foreta stedlig kontroll. Virksomheten plikter å yte bistand ved slik kontroll.»

Denne myndigheten er delegert til Landbruksdirektoratet, jf. delegasjonsreglementet punkt 17.

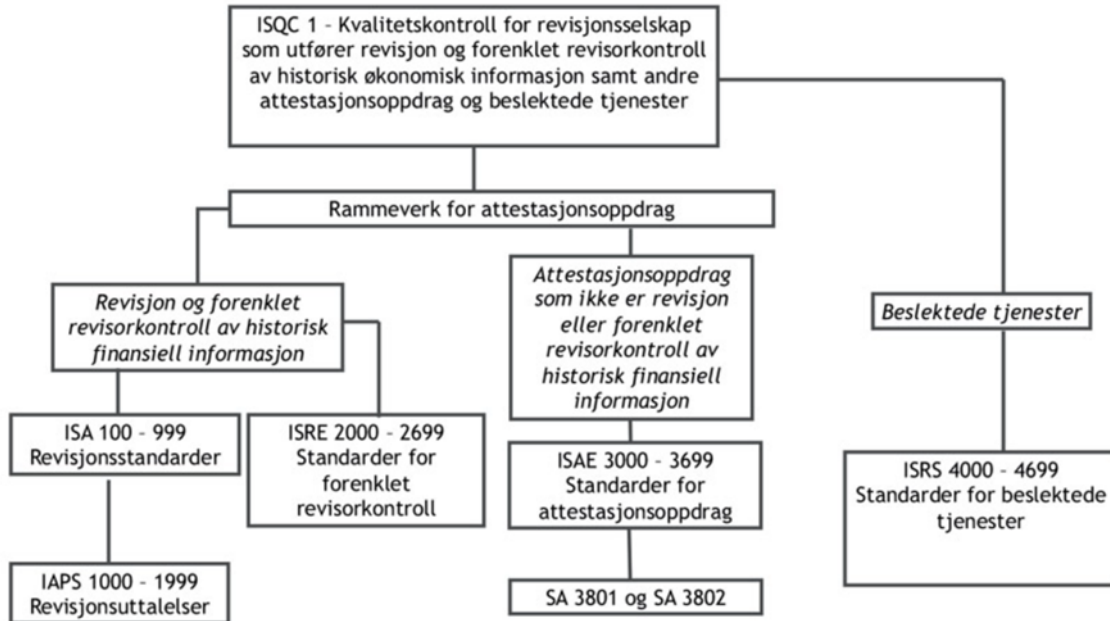
Revisjonsstandardene

Ifølge Revisorloven av 1. januar 2021 § 9-4 pkt 3 skal revisor utføre lovfestet revisjon i samsvar med «god revisjonsskikk». I forarbeidene til loven, NOU 2017:15 s. 140, er god revisjonsskikk definert som «en rettslig standard som innebærer at handlingsnormen fastsettes ut fra en målestokk som ligger utenfor loven (ekstern), og at standarden skifter innhold etter hvert som målestokken endrer seg (dynamisk)». Det står videre at

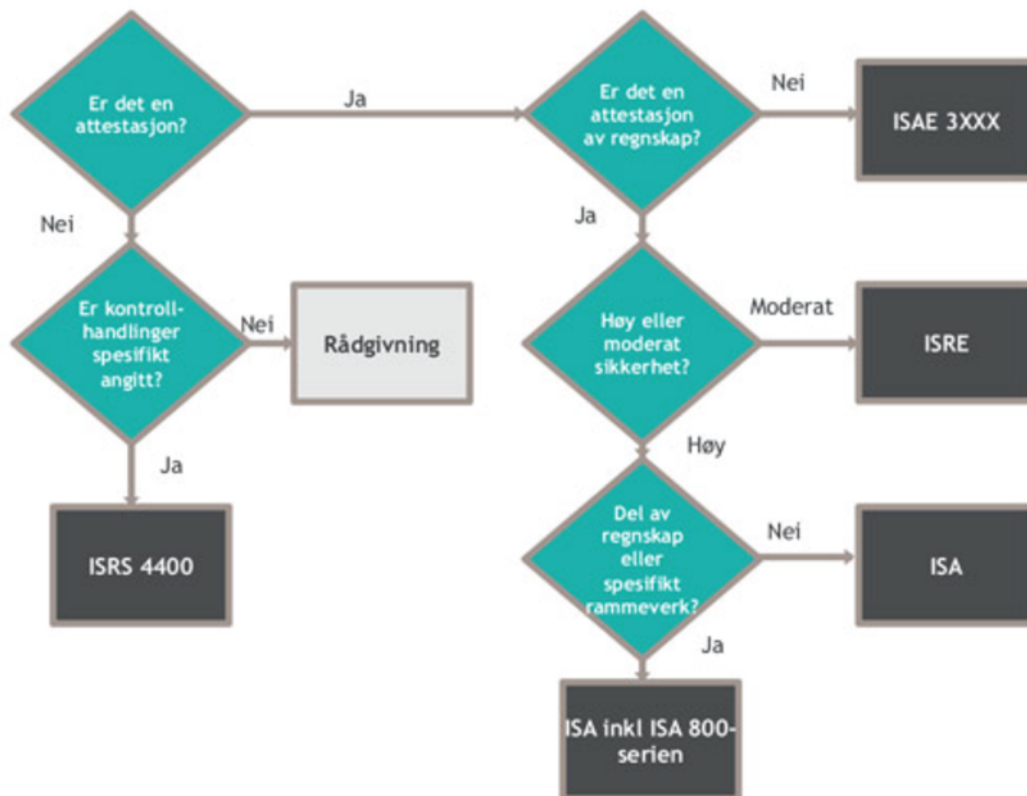
«I avgjørelsen av hva som er god revisjonsskikk har følgende kilder særlig betydning:

- de internasjonale revisjonsstandardene (ISA)
- tilhørende utfylling og veiledende forklaringer til ISAene
- rettspraksis
- uttalelser fra Finanstilsynet
- uttalelser fra Revisorforeningen
- sakkyndige uttalelser
- fagartikler og lignende»

Det er Revisorforeningen som håndterer opphavsretten til de internasjonale standardene (ISA) på vegne av International Federation of Accountants (IFAC). Revisorforeningens tidsskrift Revisjon og Regnskap (www.revregn.no) viser til følgende oversikt over rammeverket for attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester som revisor utfører:

Illustrasjonen over viser hvordan attestasjonsoppdrag skiller seg fra det som er kalt «beslektede tjenester»; disse kalles ISRS-oppdrag. Et ISRS (International Standard on Related Services)-oppdrag er da per definisjon ikke å anse som et attestasjonsoppdrag. Se følgende illustrasjon hentet fra Revisjon og Regnskap:

Når standarden ISRS 4400 benyttes gir ikke revisor uttrykk for noen konklusjon om et saksforhold. Mottaker av rapporten skal selv trekke konklusjonene på bakgrunn av de de kontrollhandlingene revisor har utført. Kjennetegnene ved avtalte kontrollhandlinger er ifølge Revisjon og Regnskap disse:

- Ingen konklusjon/uttrykt mening
- Konkret angitte kontrollhandlinger
- Konkret angitte resultater
- Én eller få og avgrenset antall mottakere av rapporten
- Begrenset bruk og distribusjon
- Presisering av at det ikke er revisjon og at en revisjon kunne avdekket andre forhold.

Slike kontrollhandlinger kan i mange sammenhenger være til større nytte for brukeren enn en attestasjon.

Rammeverket for attestasjoner skiller mellom høy sikkerhet (ISA - International Standards on Auditing) eller moderat sikkerhet (ISRE - International Standards on Review Engagements). Ved høy sikkerhet avgis en konklusjon i positiv form. Ved moderat sikkerhet avgis konklusjonen i negativ form ved at revisor sier at det ikke er avdekket forhold som gir grunn til å tro at informasjonen om saksforholdet ikke er i samsvar med de angitte kriteriene.

Revisorberetninger på bevilgninger fra Omsetningsrådet

Antallet revisorberetninger knyttet til Omsetningsrådets ordninger kan variere noe fra år til år, avhengig av hvilke reguleringstiltak som har vært i bruk. For regnskapsåret 2024 mottok sekretariatet 38 revisorberetninger for ulike bevilgningsoppgaver. For sektorene kjøtt og egg

Landbruksdirektoratet

leveres det regnskap for markedsreguleringen for hvert halvår, med tilhørende revisoruttalelser for hvert halvår.

Enkelte reguleringstiltak er åpne for flere aktører enn markedsregulator, slik som skillevirksomhet og salg til spesialmarkeder. Disse aktørene leverer regnskap med tilhørende revisoruttalelser direkte til Landbruksdirektoratet som et ledd i direktoratets kontroll og oppfølging av bevilgningen, jf. markedsreguleringsforskriften § 7-3.

I revisoruttalelsene Omsetningsrådet mottar refereres det enten til ISAene (attestasjon) eller ISRS 4400 (avtalte kontrollhandlinger). Under følger en oversikt over revisorberetninger mottatt for regnskapsåret 2024, hvor type oppdrag er vist i siste kolonne:

Tabell: Typer av revisoroppdrag benyttet for tiltak i regnskapsåret 2024

Sektor	Mottaker	Tiltak	Beløp	Revisoroppdrag
Kjøtt	Animalia	Faglige tiltak	104,1 mill. kr	ISA
	OEK	Opplysningsvirksomhet	53,1 mill. kr	ISA
	Nortura	Regulering smågris	904 200 kr	ISRS 4400
	Nortura	Frysefradrag 1. halvår	76,4 mill. kr	ISA
	Nortura	Frysefradrag 2. halvår	50,2 mill. kr	ISA
	Nortura	Fryselagring 1. halvår	85,2 mill. kr	ISA
	Nortura	Fryselagring 2. halvår	69,5 mill. kr	ISA
Egg	Animalia	Faglige tiltak	4,7 m ill. kr	ISA
	OEK	Opplysningsvirksomhet	13,4 mill. kr	ISA
	Nortura	Lagring egg og pulver 1 halvår	31 184 kr	ISRS 4400
	Nortura	Prisgevinst/-tap 1. halvår	33 348 kr	ISRS 4400
	Nortura	Renter på kap. 1. halvår	16 132 kr	ISRS 4400
	Nortura	Skillevirksomhet 1. halvår	13,0 mill. kr	ISRS 4400
	Nortura	Lagring egg og pulver 2. halvår	810 840 kr	ISRS 4400
	Nortura	Renter på kap. 2. halvår	19 471 kr	ISRS 4400
	Nortura	Skillevirksomhet 2. halvår	13,7 mill. kr	ISRS 4400
	Nortura	Faglige tiltak Fjørforsk	3,7 m ill. kr	ISRS 4400
	Dava Foods	Skillevirksomhet 1. halvår	1,6 mill. kr	ISRS 4400
	Dava Foods	Skillevirksomhet 2. halvår	1,5 mill. kr	ISRS 4400
	Galåvolden	Skillevirksomhet 2. halvår	7 200 kr	ISA
	Meling	Spesialm arkeder	625 753 kr	ISRS 4400
Nortura	Spesialm arkeder	974 343 kr	ISRS 4400	
Fjørfe	Animalia	Faglige tiltak	10,4 mill. kr	ISA
	OEK	Opplysningsvirksomhet	17,9 mill. kr	ISA
Grønt	GPS	Regulering og faglige tiltak	4,6 m ill. kr	ISA for MKE*
	Norges Birøkerlag	Opplysningsvirksomhet honning	1,5 mill. kr	ISRS 4400
	OFG	Opplysningsvirksomhet	28,9 mill. kr	ISA
	Norsk Mat	Opplysningsvirksomhet	5,8 m ill. kr	ISA
Korn	OBK	Opplysningsvirksomhet	4,8 m ill. kr	ISA
Melk	Tine	Reguleringskapasitet	35,4 mill. kr	ISRS 4400
	Tine	Geitemelk til før	3,1 mill. kr	ISRS 4400
	Tine	Mellom transport	-30,6 mill. kr	ISRS 4400
	Tine	Pristap/prisgevinst	46,7 mill. kr	ISRS 4400
	Tine	Reguleringslagring	3,4 mill. kr	ISRS 4400
	Tine	Skolemilk	3,4 mill. kr	ISRS 4400
	Tine	Spesialm arkeder	4,5 m ill. kr	ISRS 4400
	Tine	Reg. transport	21,7 mill. kr	ISRS 4400
	Synnøve Finden	Spesialm arkeder	126 288 kr	ISRS 4400
	Animalia	Faglige tiltak	4,0 mill. kr	ISA
	Tine	Faglige tiltak	1,7 m ill. kr	ISRS 4400
	Geno	Faglige tiltak	7,0 m ill. kr	ISRS 4400
	OFM	Opplysningsvirksomhet	27,3 mill. kr	ISA

*MKE står for mindre komplekse enheter

Sekretariatet bruker revisorbekreftelsene som en støtte i kontrollen av regnskapene vi mottar, men kontroll av tallgrunnlag gjøres likevel også på egenhånd. Ordlyden i revisorbekreftelsene kan være ganske «rund» og kan i noen tilfeller skape tvil om hvorvidt det har blitt avdekket feil i regnskapene eller ei. Her er et eksempel på en formulering fra revisors beretning om regnskapet for frysefradrag på kjøtt (avgitt etter ISA, dvs. et attestasjonsoppdrag):

«Etter vår mening er prosjektregnskapet for Nortura SA for Markedsregulering av Frysefradrag 1. halvår 2024, i det alt vesentlige i samsvar med retningslinjer fra Landbruksdirektoratet».

Vi har erfaringer med at revisor hjelper oss avdekke konkrete feil som direktoratet ikke har forutsetninger for å avdekke selv. Ved en anledning viste revisors gjennomgang at en andel egg som var brukt til skillevirksomhet var av finsk opprinnelse. Kompensasjon fra Omsetningsrådet ytes kun til norske egg, men de finske var tatt med i beregningsgrunnlaget. Dette gjorde at vi kunne be om et oppdatert regnskap på riktig grunnlag.

Vi har også erfart at regnskap som omfatter satser fastsatt av Omsetningsrådet kan ha benyttet feil sats i beregningene, uten at dette hadde blitt påpekt av revisor i beretningen. Dette oppdaget vi selv i kontroll av tallgrunnlaget.

Noen ordninger blir vedtatt uten at Omsetningsrådet eller Landbruksdirektoratet etterspør revisorgjennomgang fra mottakerne av midler. Et eksempel på dette er kalveslaktingen i 2025. Slakteriene som deltok i ordningen, leverte krav på relativt små beløp. Krav om revisor ville gjort ordningen mindre interessant å delta i.

Markedsreguleringsforskriften § 3-2 medfører at Omsetningsrådet står fritt til å fastsette krav til bevilgningsoppgave og revisjon. Landbruksdirektoratet kan likevel ikke se at rådet tidligere har fattet vedtak om unntak fra bestemmelsen om revisorattest for alle de oppgavene som ifølge tabellen over følger ISRS 4400 i dag.

Generelt om bruk av revisorattestasjoner i Statens landbruksforvaltning

I 2003 utarbeidet SLF en intern rapport om bruk av revisorattestasjoner til ulike ordninger i egen forvaltning. Denne rapporten er nå ganske gammel, og hva begrepet «attestasjon» innebærer, og ikke minst hvordan revisoroppdrag inndeles etter internasjonale standarder, er endret siden den gang. Rapporten sier likevel noe om bruken av revisor som en ekstern kontrollinstans i tilskuddsordninger, som fortsatt er gyldig og relevant i dag.

Omsetningsrådets ordninger er holdt utenfor rapporten, men det påpekes likevel at det ikke er funnet grunn til å behandle disse annerledes enn rene statlige tilskuddsordninger. Rapporten vurderer videre bruken av revisorattestasjon ut fra følgende forhold:

- Økonomireglementets krav. Revisorattestasjon bør bare brukes i de tilskuddsordningene der dette er en hensiktsmessig kontrollform.
- Bruk av revisjonsstandard. Standarden forteller om sikkerheten i attestasjonen.
- Bruk av skjema. Revisorattestasjon gir best bekreftelse dersom den gis på et formålsrettet skjema.
- Størrelsen på beløpet, nytte/kostnadsvurdering.

Et formålsrettet skjema, som nevnes i tredje kulepunkt, er videre beskrevet som at det bør inneholde rubrikker for mengde, beløp, henvisning til forskriften, kort gjengivelse av hovedpunktene for ordningen, og frist for innsendelse. Etter dagens revisjonsstandarder vil et slikt skjema sannsynligvis defineres som et «kontrolloppdrag», og ifølge dagens terminologi er dette per definisjon ikke en attestasjon.

Rapporten oppfordrer også til varsom bruk av revisors uttalelser. På bakgrunn av en generell tillit til revisorer, kan man komme i skade for å automatisk gå ut fra at det en revisor bekrefter, er korrekt. En revisorattestasjon kan på den måten tilsløre feil i stedet for å bekrefte riktighet. Videre påpekes det at revisjon innebærer en kostnad for tilskuddsmottakerne, og forvaltningen bør være sikre på nytteverdien når man krever en revisorattestasjon.

Regelverket for økonomistyring i staten

Økonomiregelverket er en felles instruks for departementene og de underliggende virksomhetene i statsforvaltningen. Dette regelverket inneholder regler om hvordan departementene skal styre underliggende virksomheter, den interne styringen i virksomheter, regnskapsføring, rapportering og bokføring, betalingsformidling og forvaltning av tilskudd, stønader og garantier.

Økonomiregelverket består av et reglement med tilhørende utfyllende bestemmelser og rundskriv, samt tolkningsuttalelser. Reglement for økonomistyring i staten inneholder hovedreglene, mens bestemmelser om økonomistyring i staten og rundskrivene inneholder mer detaljerte regler og utdyper hovedreglene.

Omsetningsrådet har en særlig uavhengig stilling i landbruksforvaltningen og er ikke underlagt statens økonomiregelverk. Det er likevel naturlig å se til økonomiregelverket i staten for innspill og inspirasjon til å vurdere hvordan rådets tilskuddsordninger best bør kontrolleres.

Direktoratet for økonomistyring (DFØ) har utgitt en veileder til utforming av tilskuddsordninger, herunder kontroll av tilskuddsmottakere av offentlige tilskudd (Veiledningen om tilskudd fra staten). Veiledningen er tilknyttet de ulike bestemmelsene om økonomistyring i staten. Om kontroll sier veilederen at kontroll og oppfølging skal ha rimelig omfang i forhold til nytten og kostnaden, og være tilpasset den enkelte tilskuddsordning. Rimelig omfang betyr blant annet at tilskuddsforvalteren ikke ber om mer informasjon i søknader og rapporter, enn det som er nødvendig for å tildele tilskudd og følge opp om vilkårene er oppfylt og at tilskuddet er korrekt brukt.

For å planlegge et tilpasset opplegg for oppfølging og kontroll foreslås det å gjøre en risikoanalyse for å vurdere konsekvensene av ulike risikomomenter. Risikoen kan vurderes fra lav til høy langs aksene «sannsynlighet» og «konsekvens» i en risikomatrix. Risiko som scorer høyt på begge parameterne vurderes som kritiske.

Om bruk av tjenester fra revisor sier veilederen at dette kan sikre tillit til informasjon fra tilskuddsmottaker og kan redusere kontrolltiltakene for tilskuddsforvalter. Man må tenke igjennom hvilken type tjeneste fra revisor som er best egnet for den aktuelle ordningen, og være klar over at dersom det kreves at tilskuddsmottaker bruker revisor så vil det være en kostnad for tilskuddsmottakeren.

Videre beskriver veilederen forskjellene mellom attestasjonsoppdrag og avtalte kontrollhandlinger. Ved attestasjonsoppdrag kan revisor gi en mening eller konklusjon om regnskapet eller en del av regnskapet. Dette kan gjøres både basert på finansiell og ikke-finansiell informasjon. Attestasjonsoppdrag er ofte mer omfangsrike enn avtalte kontrollhandlinger, og koster mer. Men i enkelte tilfeller kan det være viktig å sikre tillit til hele eller en del av regnskapet og derfor få revisors mening om dette. Ved avtalte kontrollhandlinger derimot, gir ikke revisor en mening om hele regnskapet eller deler av regnskapet. Revisor informerer da kun om avvik/ikke avvik og hvilke kontroller som er gjennomført. Tilskuddsforvalteren må selv gjøre seg opp en mening om funnene. Ved et slikt oppdrag må det tydelig framgå hva revisor skal kontrollere.

I tilskuddsordninger med tildeling av lave tilskuddsbeløp, er det ifølge veilederen et alternativ å sette en nedre grense for når bruk av tjenester fra revisor skal kreves. Alternativt kan man bruke en regnskapsfører til å gjennomføre en kontroll, men da er det viktig å være klar over at de ikke er underlagt samme uavhengighetskrav, kvalifikasjonskrav eller profesjonelle standarder som en revisor er. Utover å si at krav til kontroll skal stå i forhold til risiko,

vesentlighet og nytte, fastsetter ikke økonomiregelverket noen beløpsgrenser for når en tilskuddsordning bør benytte den ene eller den andre typen revisoroppdrag.

Avslutningsvis kan det nevnes at det har blitt gjort en begrepsendring i bestemmelsene om økonomistyring med virkning fra 1. januar 2026, med hensyn til revisorattestasjoner. Begrepet «attestasjon» er fjernet fra tidligere punkt 6.3.8.3: «Det enkelte departement må vurdere i hvilken utstrekning informasjon i rapporter fra tilskuddsmottaker skal være attestert av statsautorisert eller registrert revisor.». Nå er punktet endret til «Det enkelte departement må vurdere om tjenester fra statsautorisert revisor skal inngå i opplegget for oppfølging og kontroll for tilskuddsordningen.» Med andre ord legger ikke lenger setningen noen føring for hva slags type revisoroppdrag som eventuelt bør brukes for ordningen.

Innspill fra Omsetningsrådets revisor

Under gjennomgangen av årsregnskapet for 2024 i rådets møte 23. mai 2025, viste rådets revisor BDO til et forbedringspunkt i revisjonsarbeidet. En del av revisorberetningene vi mottar viser ikke til hvilket konkret beløp som har blitt bevilget til den aktuelle ordningen. Vi har forhørt oss med BDO om de da siktet til kontrolloppdrag eller attestasjonsoppdrag, og de bekreftet at det gjelder begge typer oppdrag. De kunne også opplyse at Revisorforeningens mal for hvordan et attestasjonsoppdrag som ISA bør se ut tidligere inneholdt konkrete tallhenvisninger, men at dette nå er tatt ut av malen. BDOs anbefaling er likevel at dette fortsatt er med, for å lettere knytte dokumentet til aktuell ordning. Uten tallhenvisninger er uttalelsen et løsrevet dokument. Det skal være mulig å legge tallhenvisninger til i attestene uten at dette utløser en «bestilling» på et supplerende kontrolloppdrag.

BDO legger ingen føringer for Omsetningsrådet på hva slags revisoruttalelser tilskuddsmottakerne skal legge frem, dette er opp til rådet å avgjøre. Et ISA-oppdrag kan gi ekstra nytteverdi ved at ser på rutinene bak regnskapsføringen, systemene for bokføring, og det tas stikkprøver som gjør at man kan konkludere på hele regnskapet. BDO mener likevel at ISRS 4400-oppdrag kan være tilstrekkelige for flere av rådets ordninger.

Landbruksdirektoratets vurdering

Utgangspunktet for gjennomgangen av revisorberetningene knyttet til Omsetningsrådets ordninger har vært at seksjon ekstern kontroll påpekte at en del av beretningene ikke var i henhold til markedsreguleringsforskriften § 3-2 femte ledd. Landbruksdirektoratet kan ikke se at rådet tidligere har fattet vedtak om unntak fra bestemmelsen om revisorattest for alle de oppgavene som følger ISRS 4400 i dag. Det er med andre ord grunn til å formalisere praksisen som foreligger, dersom denne vurderes til å være formålstjenlig og tilstrekkelig for det kontrollbehovet vi har for ordningene.

Flesteparten av de bevilgningsoppgavene som bruker ISRS 4400 i dag er markedsregulerings tiltak der sekretariatet etter delegeringsreglementet har blitt gitt avgjørelsesmyndighet. Det anses hensiktsmessig at også krav til kontroll og eventuell revisoroppgave inkluderes i delegeringsreglementet.

Uttalelser fra revisor kan gi tillit til at et regnskap er satt opp på korrekte premisser og at tildelte midler er brukt etter intensjonen. Men en revisoruttalelse som ikke påpeker konkrete mangler trenger ikke bety at et regnskap er uten feil. Sekretariatets kontrolloppgaver slutter ikke ved mottakelsen av en beretning fra revisor, det være seg i form av en attestasjon eller en kontrolloppgave. Sekretariatet bør avgjøre hva som gir mest nytte i det enkelte tilfellet.

Markedsreguleringsforskriften § 3-2 omhandler administrative oppgaver hos markedsregulator, og bestemmelsen om at bevilgningsoppgaver skal være attestert av statsautorisert revisor gjelder således markedsregulering som er utført av markedsregulator.

Enkelte reguleringstiltak er også åpne for andre aktører enn markedsregulator, slik som skillevirksomhet og salg til spesialmarkeder. Det har vært praksis å be om en kontrolloppgave fra revisor også fra disse aktørene. Landbruksdirektoratet har lagt til grunn at direktoratet har myndighet til å kreve kontrolloppgave fra revisor i medhold av markedsreguleringsforskriften § 7-3 om opplysningsplikt og kontroll. Det ansees hensiktsmessig at krav til kontroll og eventuell revisoroppgave også fra disse aktørene inkluderes i delegeringsreglementet.

Markedsregulering omfatter også faglige tiltak og opplysningsvirksomhet, og dette er regulert i Retningslinjen om anvendelse av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet. Retningslinjen definerer i punkt 3 første avsnitt hvilke produsentorganisasjoner innenfor hver produktgruppe som skal levere budsjett for anvendelse av midler til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet. Stiftelsen Norsk Mat og Norges Birøkerlag er ikke nevnt spesifikt i retningslinjen, men disse organisasjonene utfører også opplysningsvirksomhet med midler fra Omsetningsrådet. Det har vært praksis å be om en kontrolloppgave fra revisor også fra disse aktørene. Vi ser behov for å legge Stiftelsen Norsk Mat og Norges Birøkerlag inn i retningslinjen. Fra samme avsnitt kan Norges Pelsdyrslag tas ut.

I punkt 3 fjerde avsnitt i retningslinjen står det at «Rapport og revisorattestert regnskap for anvendelse av midler i henhold til disse bestemmelsene skal sendes Omsetningsrådet innen 1. mars påfølgende år.» Landbruksdirektoratet foreslår å endre ordlyden i dette avsnittet slik at begrepet revisorattestert fjernes.

Gjennomgangen viser slik Landbruksdirektoratet ser det, at Omsetningsrådet og direktoratet må være bevisst på hvilke krav som bør stilles til revisor ut fra de konkrete problemstillingene som reiser seg i forbindelse med det enkelte oppdraget. Slike konkrete vurderinger og oppfølging kan gjøres av Landbruksdirektoratet som sekretariat for Omsetningsrådet, som har faglig kompetanse til å gjøre disse vurderingene. Landbruksdirektoratet foreslår derfor å delegerer myndigheten til å bestemme hvilken type oppdrag revisor skal utføre for den enkelte bevilgningsoppgave til sekretariatet.

Som vist i avsnittet Innspill fra Omsetningsrådets revisor ønsker BDO at revisorberetningene skal inneholde tallhenvisninger slik at dokumentene knyttes til de faktiske bevilgningene som er utbetalt. Sekretariatet tar dette videre med tilskuddsmottakerne det gjelder.